

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ВЗАЄМОДІЯ ОВС ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ КОМІСІЙ ЩОДО ПРОТИДІЇ
РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ТЮТЮНОВИХ
ВИРОБІВ, АЛКОГОЛЬНИХ, СЛАБОАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ПИВА
НЕПОВНОЛІТНІМ**

Методичні рекомендації «Взаємодія ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім» для курсантів, слухачів відомчих навчальних закладів МВС України, практичних працівників ОВС / Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2014. – 50 с.

РОЗРОБНИКИ:

Логвиненко Б.О. – доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС, кандидат юридичних наук, доцент, майор міліції.

Кононець Віта Петрівна – доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС, кандидат юридичних наук, майор міліції.

Котляр Людмила Іванівна – член адміністративної комісії виконкому міської ради м. Дніпропетровська.

ПЛАН

Вступ.....	4
1. Визначення основних понять і категорій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.....	6
2. Правова основа протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.....	9
3. Юридичний аналіз адміністративного правопорушення передбаченого частиною 2 статті 156 КУпАП.....	14
4. Організаційні і тактичні проблеми взаємодії ОВС та Адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.....	23
5. Науково-обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення взаємодії ОВС та Адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.....	36
6. Алгоритм дій працівників ОВС щодо взаємодії з посадовими особами Адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.....	44
Рекомендована література.....	48

ВСТУП

Сучасне суспільство характеризується значним ступенем соціально-психологічної та політичної нестабільності. Євроінтеграційні прагнення України супроводжуються численними зовнішніми дестабілізаційними факторами. Останні викликають невпевненість в завтрашньому дні та невміння або нездатність частини населення, особливо підлітків або молоді, активно справлятися з життєвими труднощами – що складає передумови для зміцнення позицій наркоманії та алкоголізму в суспільстві. Стрімке зростання алкоголізації населення протягом останніх років свідчить не тільки про соціальне неблагополуччя, а й про те, що суспільство і держава недостатньо ефективно протистоять цьому явищу.

Зріз алкогольної ситуації в Україні на 2013 рік за даними українського медичного та моніторингового центру з алкоголю та наркотиків МОЗ України свідчить про те, що рівень вживання алкоголю на душу населення в Україні становить 10,9-11,5 літрів. Це приблизно такий же рівень споживання як у Великій Британії та Італії. Такий рівень споживання Всесвітня Організація Охорони Здоров'я відносить до так званої, «середньої – середньо-високої групи». Лідерами в цьому питанні в Європі є Угорщина, Шотландія та Росія, де за різними оцінками споживається від 16 до 22 літрів чистого алкоголю на душу населення. Результати дослідження показують, що кількість молодих людей у віці 15-17 років, які вживали алкогольні напої хоча б раз протягом життя, сягає 86,6 % (серед хлопців – 85,8 %, серед дівчат – 87,2 %). Більшою мірою вживання алкогольних напоїв поширене у містах, ніж у сільській місцевості. Підлітковий вік (14-18 років) є тим періодом, коли особливо гостро постає необхідність проведення саме профілактичних заходів щодо протидії алкоголізму та інших форм протиправної поведінки. Вченими доведено, що багато в чому причинами початку вживання алкоголю та тютюнових виробів є соціально-психологічні складнощі підліткового віку, психологічні проблеми процесу дорослішання.

Алкоголь представлений різними виробами, проте кожен з них є однаково небезпечним, особливо для неповнолітньої особи. Варто наголосити на зростанні вживання неповнолітніми саме пива та слабоалкогольних напоїв, що перетворює дозвілля, призначене для відпочинку, спорту, творчості, – у стан легкого (середнього, важкого) алкогольного сп'яніння. Алкогольне сп'яніння, у свою чергу, робить людину більш розбещеною, провокує чіпляння до перехожих, п'яні сварки і бійки, нецензурну лайку тощо. Тютюнопаління є хибним ототожненням елементу дорослого життя, що у підлітковому віці стає причиною багатьох, в тому числі, онкологічних захворювань і призводить до залежності та значних проблем зі здоров'ям у неповнолітньої особи.

Відповідно, надзвичайно важливою є належна організація протидії цьому явищу, в тому числі і взаємодія різних інституцій публічного управління з подолання цієї проблеми. Серед владних структур, що протидіють вищевказаним явищам, чільне місце посідають органи внутрішніх справ (далі - ОВС) та органи місцевого самоврядування (далі - ОМС). Саме належна співпраця служб міліції (дільничних інспекторів, кримінальної міліції у справах дітей, патрульної служби) з адміністративними комісіями, створеними відповідними ОМС є запорукою ефективної протидії поширенню алкоголю і тютюну серед неповнолітніх.

Представлені методичні рекомендації присвячені взаємодії ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім (частина 2 статті 156 Кодексу України про адміністративні правопорушення). В структурі рекомендацій поряд із визначенням проблематики та теоретичних положень запропоновано типовий алгоритм дій працівника міліції щодо взаємодії з адміністративними комісіями у відповідній категорії справ про адміністративні правопорушення.

1. Визначення основних понять і категорій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім

Алкогольні напої – продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які відносяться до товарних груп Гармонізованої системи опису і кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08.

Слабоалкогольні напої – алкогольні напої з вмістом етилового спирту від 1,2 до 8,5 відсотка об'ємних одиниць та екстрактивних речовин не більш як 14,0 г на 100 куб. см, виготовлені на основі водно-спиртової суміші з використанням інгредієнтів, напівфабрикатів та консервантів, насичені чи ненасичені діоксидом вуглецю.

Пиво – насичений діоксидом вуглецю пінистий напій, отриманий під час бродіння охмеленого суслу пивними дріжджами, що відноситься до товарної групи УКТ ЗЕД за кодом 2203.

Пиво безалкогольне – насичений діоксидом вуглецю пінистий напій, одержаний під час бродіння охмеленого сусла пивними дріжджами з об'ємною часткою спирту не більш як 0,5 відсотка, отриманий шляхом діалізу або переривання головного бродіння, або виготовлення пивного сусла зі зниженою часткою сухих речовин у початковому суслі, що відноситься до товарної групи УКТ ЗЕД за кодом 2202.

Роздрібна торгівля – діяльність по продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах кафе, барах, інших суб'єктах господарювання громадського харчування.

Роздрібна торгівля алкогольними напоями – діяльність з продажу алкогольних напоїв безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших закладах ресторанного господарства.

Оптова торгівля – діяльність по придбанню і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації суб'єктам господарювання роздрібною торгівлю, іншим суб'єктам господарювання.

Місце торгівлі – місце реалізації товарів, у тому числі на розлив, в одному торговому приміщенні (будівлі) за місцем його фактичного розташування, для тютюнових виробів – без обмеження площі, для алкогольних напоїв – торговельною площею не менше 20 кв. м, обладнане електронними контрольними-касовими апаратами (незалежно від їх кількості) або де є товарно-касові книги (незалежно від їх кількості), в яких фіксується виручка від продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів незалежно від того, чи оформляється через них продаж інших товарів.

Тютюнові вироби – сигарети з фільтром або без фільтру, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн, махорка та інші вироби з тютюну чи його замінників для куріння, нюхання, смоктання чи жування.

Залежність від тютюну (нікотинова залежність) – психофізичний стан, зумовлений залежністю особи від нікотину та інших інгредієнтів тютюнового виробу, що потрапляють в її організм внаслідок вживання нею тютюнових виробів.

Замінники тютюну – засоби, які за своєю дією на здоров'я людини відповідають тютюну, але не містять тютюну.

Інгредієнти тютюнових виробів – будь-які речовини, за винятком тютюну, що використовуються для виробництва тютюнових виробів.

Куріння тютюнових виробів – дії, що призводять до згорання тютюнових виробів, у результаті чого утворюється тютюновий дим, який виділяється в повітря та вдихається особою, яка їх курить.

Незаконний обіг спирту етилового, коньячного, плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів – імпорт, експорт, транспортування, зберігання, торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами з порушенням вимог законодавства, що регулює ці питання.

Фальсифікація алкогольних напоїв та тютюнових виробів – умисне, з корисливою метою виготовлення алкогольних напоїв та тютюнових виробів з порушенням технології чи з неправомірним використанням знака для товарів і послуг, чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само прямим відтворенням товару іншого підприємця з самовільним використанням його імені.

Малолітня особа – дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.

Неповнолітня особа – малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

2. Правова основа протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім

Правовою основою протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім є Конституція України, чинне законодавство що визначає відповідальність суб'єктів господарської діяльності, а саме Кодекс України про адміністративні правопорушення, Податковий Кодекс, також нормативні акти, що регулюють господарську діяльність суб'єктів в сфері обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Суб'єкти господарювання (юридичні та фізичні особи), які мають право на роздрібну торгівлю алкогольними напоями, та їх працівники зобов'язані дотримуватись наступних нормативно-правових актів:

Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР;

Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 22.09.2005 р. № 2899-IV;

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв» 21.01.2010 р. № 1824-VI;

Закон України «Про захист прав споживачів» 12.05.1991 р. № 1023-XII;

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» 24.02.1994 № 4004-XII;

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 р. № 567 «Про запровадження марок акцизного збору нового зразка з голографічними

захисними елементами для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 р. № 833 «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів»,

та інших нормативних документів прямо чи/та побічно регламентуючих торговельну діяльність.

Вище визначені нормативно-правові акти визначають основні принципи та напрями державної політики щодо попередження куріння тютюнових виробів, обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв, зниження рівня їх вживання серед населення, обмеження доступу до них неповнолітніх, охорони здоров'я населення від шкоди, що завдається їхньому здоров'ю внаслідок розвитку захворювань, інвалідності, а також смертності, спричинених курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання.

З метою всебічного дослідження правових актів, якими здійснюється нормативне регулювання в частині виявлення порушень в даній сфері не можна залишити поза увагою нормативні акти, які регулюють перший етап здійснення господарської діяльності, а саме отримання ліцензії суб'єкту для здійснення торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами неповнолітнім.

Досліджуючи питання легальної можливості на здійснення господарської діяльності в сфері ліцензування виробництва і обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, необхідно врахувати перелік затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2011 року № 870-р. Дане розпорядження визначає перелік ліцензій що надаються суб'єктам господарювання виключно для виробництва різноманітних спиртів та торгівлі алкогольними напоями та тютюновими

виробами, щоб вчасно виявляти порушення суб'єктів господарської діяльності в даній сфері.

Стосовно ліцензій на право оптової торгівлі спиртом (спиртом етиловим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим), алкогольними напоями (алкогольними напоями крім сидру та перрі (без додання спирту), сидром та перрі (без додання спирту) та тютюновими виробами, їх отримання регламентується статтями 14 та 15 Закону України від 19.12.1995р. №481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»; Постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 1999 року № 500 «Про впорядкування видачі суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на право оптової торгівлі спиртом етиловим і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами»; Постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.2001р. № 940 «Про заходи щодо посилення державного контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та справлянням акцизного збору».

Видача ліцензій *на право роздрібної торгівлі* сидром та перрі (без додання спирту), алкогольними напоями та тютюновими виробами, здійснюється відповідно до статті 15 Закону України від 19.12.95 №481 «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»; Постановою Кабінету Міністрів України від 13.05.96 № 493 «Про тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами».

Видача ліцензій та додатків до них на виробництво спирту (спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого

виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового) алкогольних напоїв, видача ліцензій на виробництво тютюнових виробів, їх отримання регламентується статтею 3 Закону України від 19.12.1995р. №481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»; Постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.2001р. № 940 «Про заходи щодо посилення державного контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та справлянням акцизного збору».

Видача довідок про внесення місця зберігання оптових та роздрібних партій алкогольних напоїв та тютюнових виробів; місця зберігання спирту суб'єктів підприємницької діяльності – виробників спирту та алкогольних напоїв; місця зберігання спирту суб'єктів підприємницької діяльності, які отримують спирт для забезпечення виробничих та інших. Відповідно до Стаття 15 Закону України від 19.12.1995р. №481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»; Наказ ДПА (Державної податкової Адміністрації) України від 28 травня 2002 року № 251 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру місць зберігання та форми довідки про внесення місця зберігання до Єдиного державного реєстру».

Маючи в своєму арсеналі нормативні акти що регулюють питання реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива, а також здійснення спільних дій співробітників ОВС, зокрема, КМСД, з працівниками Державної фіскальної служби надають можливість виявляти порушення суб'єктів господарської діяльності в даній сфері щодо:

- виявлення відсутності ліцензій у суб'єкта роздрібною торгівлі;
- наявності ліцензій які не відповідають даному виду господарської

діяльності (торгівля тютюновими виробами, алкогольними та слабоалкогольними напоями);

- підробка ліцензій;
- порушення встановленого порядку здійснення торгівлі тютюновими виробами, алкогольними та слабоалкогольними напоями;
- ***виявлення фактів продажу тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.***

Таким чином, вчасне виявлення порушень законодавства в даній сфері сприяє ефективності притягнення вказаних суб'єктів до адміністративної відповідальності. Тим самим протидія реалізації тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, значно покращується.

3. Юридичний аналіз адміністративного правопорушення передбаченого частиною 2 статті 156 КУпАП

Роздрібна або оптова, включаючи імпорт або експорт, торгівля спиртом етиловим, коньячним або плодовим або роздрібна торгівля алкогольними напоями чи тютюновими виробами без наявності ліцензії або без марок акцизного збору чи з підробленими марками цього збору - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі та виручки, одержаної від продажу предметів торгівлі.

Порушення працівником підприємства (організації) торгівлі або громадського харчування правил торгівлі пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами, а саме: торгівля пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями або тютюновими виробами в приміщеннях або на територіях, заборонених законом, або в інших місцях, визначених рішенням відповідного органу місцевого самоврядування, як таких, де роздрібна торгівля пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями або тютюновими виробами заборонена, а так само торгівля пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями або тютюновими виробами через торгові автомати чи неповнолітніми особами, *а також продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років,* або продаж тютюнових виробів в упаковках, що містять менш як 20 сигарет або цигарок, чи поштучно (крім сигар), - тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Торгівля пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями або тютюновими виробами з рук, - тягне за

собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі.

Дії, передбачені частиною першою чи третьою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі.

Об'єктом правопорушень, передбачених статтею, є суспільні відносини у сфері торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами, а також у сфері охорони здоров'я населення. Зазначені відносини регулюються законами України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»; «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби»; «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення»; постановою Кабінету Міністрів України «Про запровадження марок акцизного збору нового зразка з голографічними захисними елементами для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 23.04.2003 р. № 567 та іншими нормативно-правовими актами.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ч. 1 коментованої статті, полягає у здійсненні роздрібною або оптовою, зокрема, імпорт або експорт, торгівлі спиртом етиловим, коньячним або плодовим або роздрібною торгівлі алкогольними напоями чи тютюновими виробами без наявності ліцензії або без марок акцизного збору чи з підробленими марками цього збору. Відповідно до положень Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» спирт етиловий – це спирт етиловий-сирець, спирт етиловий ректифікований технічний, спирт етиловий денатурований (спирт технічний), спирт етиловий технічний, спирт етиловий

ректифікований, виготовлені з крохмале- і цукровмісної сировини або з нехарчових видів сировини за спеціальними технологіями; спирт етиловий питний – спирт етиловий ректифікований, розбавлений водою за спеціальною технологією до визначеного стандартом вмісту алкоголю; спирт коньячний – спирт, отриманий шляхом переробки коньячних виноматеріалів за спеціальною технологією для подальшої багаторічної витримки в контакті з деревиною дуба; спирт плодовий – спирт, отриманий шляхом переробки яблучних виноматеріалів за спеціальною технологією для виробництва алкогольних напоїв за коньячною технологією. Алкогольними напоями є продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукромістких матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2% об'ємних одиниць, які належать до товарних груп Гармонізованої системи опису та кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08. Тютюнові вироби – це сигарети з фільтром або без фільтру, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн, махорка та інші вироби з тютюну чи його заміників для куріння, нюхання, смоктання чи жування.

Торгівля зазначеними виробами може бути оптовою або роздрібною. Оптова торгівля – діяльність з придбання і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації підприємствам роздрібною торгівлі, іншим суб'єктам підприємницької діяльності; ***роздрібна торгівля – діяльність з продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, зокрема на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших підприємствах громадського харчування.***

Торгівля алкогольними напоями і тютюновими виробами може здійснюватися лише за наявності ліцензії (спеціального дозволу) – документа державного зразка, який засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності на провадження відповідного виду діяльності протягом визначеного строку.

Імпорт, експорт або оптова торгівля спиртом етиловим і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим здійснюються за наявності ліцензій лише державними підприємствами або організаціями, спеціально уповноваженими на це Кабінетом Міністрів України, крім оптової торгівлі спиртом етиловим на медичні та ветеринарні цілі, яка може здійснюватися за наявності ліцензії закладами охорони здоров'я та підприємствами або організаціями зооветеринарного постачання незалежно від форм власності. Кабінет Міністрів України веде реєстр зазначених закладів охорони здоров'я та підприємств зооветеринарного постачання. Імпорт, експорт або оптова торгівля спиртом коньячним здійснюються за наявності ліцензій спеціалізованими коньячними підприємствами, які забезпечені дубовою тарою для витримки коньячного спирту, кваліфікованими фахівцями та власними виробничими потужностями з виробництва коньячного спирту і коньяку. Перелік підприємств затверджується Кабінетом Міністрів України. Оптовий продаж спирту-сирцю виноградного і спирту-сирцю плодового здійснюється їх виробниками суб'єктам підприємницької діяльності, які одержали ліцензію на виробництво спирту етилового ректифікованого виноградного або спирту етилового ректифікованого плодового. Роздрібна торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим забороняється. Імпорт, експорт і оптова торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами можуть здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності всіх форм власності за наявності ліцензій. Ліцензії на право імпорту, експорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються терміном на 5 років органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, плата за них справляється щорічно і зараховується до бюджету згідно з чинним законодавством. Ліцензії на право оптової торгівлі видаються терміном на 5 років органами виконавчої влади, уповноваженими

Кабінетом Міністрів України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, плата за них справляється щорічно і зараховується до бюджету згідно з чинним законодавством.

Суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали ліцензії на виробництво або імпорт алкогольних напоїв або тютюнових виробів, здійснюють поставку цієї продукції підприємствам оптової і роздрібною торгівлі та іншим українським споживачам без ліцензій на оптову торгівлю лише в межах обсягів власного виробництва (імпорту). *Роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами може здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності всіх форм власності, зокрема її виробниками за наявності у них ліцензій. Ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами видаються органами виконавчої влади, уповноваженими Кабінетом Міністрів України в містах, районах, районах у містах Києві та Севастополі за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності терміном на один рік і підлягають обов'язковій реєстрації в органі державної податкової служби України, а в сільській місцевості – і в органах місцевого самоврядування за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності. Ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами в поїздах, на морських або річкових суднах видаються органами виконавчої влади, уповноваженими Кабінетом Міністрів України в містах, районах, районах у містах Києві та Севастополі за місцем формування поїзда (приписки судна).*

Продаж алкогольних напоїв на розлив для споживання на місці дозволяється тільки підприємствам громадського харчування та спеціалізованим відділам, що мають статус підприємств громадського харчування, підприємств з універсальним асортиментом товарів. Продаж на розлив виноградних натуральних сухих вин з тари місткістю від 50 до 600 л, виготовленої з матеріалів, дозволених до контакту з алкогольними напоями, може здійснюватися підприємствами громадського харчування, якщо у

ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями про це є відповідний запис органу, що видав таку ліцензію. Продаж вин сухих і з доданням спирту (виноматеріалів оброблених) виноградних власного виробництва ординарних та марочних на розлив з тари місткістю від 50 до 600 л дозволяється підприємствам первинного та змішаного виноробства виключно за місцем розташування таких підприємств у межах адміністративно-територіальних одиниць (міст, селищ, сіл) із сплатою акцизного збору в розмірі, встановленому Законом України «Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої», якщо у ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями про це є відповідний запис органу, що видав таку ліцензію. Річні обсяги продажу вин (виноматеріалів оброблених) на розлив такими підприємствами не можуть перевищувати 20% від річного обсягу вироблених виноматеріалів.

Відповідно до Закону України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби» означені види виробів маркуються марками акцизного збору - спеціальними знаками, наявність яких підтверджує сплату акцизного збору, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів. Марки продаються суб'єктам підприємницької діяльності, які відповідно до законодавства є платниками акцизного збору з алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Марки акцизного збору виготовляються, зберігаються та продаються відповідно до Положення про виробництво, зберігання, продаж марок акцизного збору, маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, затвердженого Кабінетом Міністрів України. Виробники алкогольних напоїв та тютюнових виробів проводять маркування кожної пляшки (упаковки) алкогольних напоїв та кожної пачки (упаковки) тютюнових виробів у такий спосіб, щоб марка розривалася під час відкупорювання (розкривання) товару відповідно до Положення про виробництво, зберігання, продаж марок акцизного збору, маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Маркування алкогольних напоїв

здійснюється марками акцизного збору, які відрізняються за дизайном для окремих видів продукції, визначених Кабінетом Міністрів України. Кожна марка акцизного збору на алкогольні напої повинна мати окремий номер та найменування виду продукції (для виноробної продукції: «вино сухе», «вино марочне», «вино напівсухе та напівсолодке», «вино з доданням спирту (міцне)», «вино ігристе», «вино газоване», «плодово-ягідне вино», «вермут», «коньяк», «бренді»). Кожна марка акцизного збору на тютюнові вироби повинна мати окремий номер. Не підлягають маркуванню марками акцизного збору алкогольні напої та тютюнові вироби, які поставляються для реалізації магазинами безмитної торгівлі безпосередньо українськими виробниками цієї продукції за прямими договорами, укладеними між українськими виробниками алкогольних напоїв та тютюнових виробів і власниками магазинів безмитної торгівлі. До того ж митне оформлення алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що спрямовуються до магазинів безмитної торгівлі, здійснюється у момент відвантаження такої продукції від виробника. Контроль за наявністю марок на пляшці (упаковці) алкогольних напоїв та на пачці (упаковці) тютюнових виробів під час їх реалізації здійснюють державні податкові інспекції, контрольно-ревізійна служба та органи внутрішніх справ, а під час ввезення цих товарів на митну територію України – митні органи. У разі виявлення фактів порушення порядку ввезення, зберігання, транспортування, реалізації або торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами без наявності марок акцизного збору зазначені контролюючі органи складають і передають державним податковим органам протокол та опис товарів, на яких немає марок акцизного збору встановленого зразка для прийняття відповідної постанови.

Марки акцизного збору для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів виготовляються з паперу вагою 70 ± 3 г/м² і мають такі розміри: для алкогольних напоїв-довжина 160 мм $\pm 0,25$ мм, ширина 20 мм $\pm 0,25$ мм; для тютюнових виробів - довжина 44 мм $\pm 0,25$ мм,

ширина 20 мм +(-) 0,25 мм. Зразки марок розробляються Мінфіном разом з Державною податковою адміністрацією, СБУ, МВС та Мін'юстом. Марки встановленого зразка виготовляються на замовлення Державної податкової адміністрації державним спеціалізованим підприємством Мінфіну. Замовлення оформляється відповідно до правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку, затверджених Мінфіном, СБУ та МВС. Марки повинні мати наскрізну нумерацію, яка складається з двох цифр індексу регіону України за місцезнаходженням виробника продукції, серії та окремого для кожної марки номера. Така нумерація наноситься паралельно довшій стороні марки. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору має наслідком кримінальну відповідальність за ст. 216 Кримінального кодексу України.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ч. 2 коментованої статті, полягає у вчиненні таких дій: торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами в приміщеннях або на територіях, заборонених законом, або в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради як такі, де роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами заборонена, а так само торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами через торгові автомати чи неповнолітніми особами, ***а також продаж алкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років***. Обмеження щодо продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів встановлюються ст. 153 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», відповідно до якої забороняється продаж алкогольних напоїв та тютюнових виробів: ***особами, які не досягли 18 років***; у приміщеннях та на території дошкільних, навчальних закладів і закладів охорони здоров'я; у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, які здійснюють

торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій; у місцях проведення спортивних змагань; в інших місцях, визначених органами місцевого самоврядування; з торгових автоматів; з полиць самообслуговування (крім тютюнових виробів у блоках та алкогольних напоїв); поштучно (для тютюнових виробів, крім сигар); з рук та у не визначених для цього місцях торгівлі.

Продавець алкогольних напоїв або тютюнових виробів має право вимагати у покупця, який купує алкогольні напої або тютюнові вироби, документ, що засвідчує його вік, якщо у продавця виникли сумніви щодо досягнення покупцем 18-річного віку.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого частиною 3 коментованої статті, полягає у торгівлі алкогольними напоями або тютюновими виробами з рук, тобто торгівля означеними виробами суб'єктами, які відповідно до вимог законодавства не мають права на здійснення такої торгівлі. До того ж не має значення наявність та дійсність акцизних марок тощо.

Частина 4 коментованої статті встановлює відповідальність за повторне протягом року вчинення правопорушень, передбачених частинами 1 та 3 розглядуваної статті.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності.

4. Організаційні і тактичні проблеми взаємодії ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім

Представлений розділ включає описову частину, проблеми організації і тактики взаємодії ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім. Розглянуто: організаційні проблеми ОВС; тактичні проблеми ОВС; організаційні проблеми адміністративних комісій; тактичні проблеми адміністративних комісій; проблеми взаємодії вказаних суб'єктів владних повноважень.

Правова основа протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім представлена у розділі 2 даних методичних рекомендацій.

Проблемами ОВС щодо протидії вказаним явищам на організаційному рівні є такі:

I. Відсутність чіткого розподілу адміністративно-юрисдикційних повноважень між окремими службами міліції.

Відповідно до статті 7 (Організація міліції та її підпорядкованість) Закону України «Про міліцію», міліція є єдиною системою органів, яка входить до структури Міністерства внутрішніх справ України, виконує адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну, виконавчу та охоронну (на договірних засадах) функції. Вона складається з підрозділів: кримінальної міліції; міліції громадської безпеки; транспортної міліції; державної автомобільної інспекції; міліції охорони; судової міліції; спеціальної міліції; внутрішньої безпеки.

Для забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення або постраждали від

стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи, Міністерством внутрішніх справ України можуть створюватись спеціальні підрозділи міліції.

Також у статті 255 та 222 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) закріплено хто з посадових осіб ОВС має право складати протокол про адміністративне правопорушення (ст. 255) та які категорії справ про адміністративні правопорушення мають право розглядати визначені посадові особи ОВС (ст. 222).

Положення вищевказаних статей КУпАП «продубльовано» у наказі МВС від 04.10.2013 року «Про питання застосування адміністративного законодавства органами внутрішніх справ України».

Зокрема, пункт 2.1. Складати **протоколи про адміністративні правопорушення**, протоколи про адміністративні затримання, протоколи вилучення речей і документів, протоколи огляду речей та особистого огляду, отримувати пояснення від осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків **мають право працівники органів внутрішніх справ, які мають спеціальні звання**.

Пункт 2.3. Від імені органів внутрішніх справ (міліції) **розглядати справи про адміністративні правопорушення та накладати адміністративне стягнення мають право:**

- начальники органів внутрішніх справ та їх заступники; начальники або заступники начальників районних, міських, районних у містах відділів (управлінь) внутрішніх справ – за адміністративні правопорушення, визначені абзацом першим пункту 1 частини другої статті 222 КУпАП;

- начальники лінійних пунктів міліції, інші працівники міліції, на яких покладено нагляд за додержанням відповідних правил, - за адміністративні правопорушення, визначені абзацом другим пункту 1 частини другої статті 222 КУпАП;

- начальники або заступники начальників органів внутрішніх справ на транспорті, інших органів внутрішніх справ, прирівняних до районних, міських, районних у містах відділів (управлінь) внутрішніх справ, начальники відділень міліції, що є в системі органів внутрішніх справ, дільничні інспектори (старші дільничні інспектори) міліції - за адміністративні правопорушення, визначені абзацом третім пункту 1 частини другої статті 222 КУпАП.

Таким чином ОВС наділені адміністративно-юрисдикційними повноваженнями. **Сюди входить право:** 1) складати протокол в справах про адміністративні правопорушення (всі працівники ОВС, які мають спеціальні звання); 2) складати адміністративно-процесуальну документацію про застосування заходів забезпечення провадження (всі працівники ОВС, які мають спеціальні звання); 3) розглядати справи про адміністративне правопорушення і накладати адміністративні стягнення (визначені категорії посадових осіб ОВС).

Повною є адміністративна юрисдикція, що дає суб'єктові право як складати адміністративно-процесуальні документи, так і розглядати справу та приймати в ній рішення. Частковою є юрисдикція, що дає право або складати адміністративно-процесуальні документи або розглядати і вирішувати справу.

Виходячи з цього, в справах про реалізацію (продаж) суб'єктами роздрібної торгівлі пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років (**тобто неповнолітнім**), що тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ч. 2 статті 156 КУпАП), - ОВС (міліція) наділена частковою адміністративною юрисдикцією, а саме правом складати протокол про адміністративне правопорушення та інші матеріали в справі (**Крім розгляду, прийняття рішення та винесення постанови!!!**).

Як впливає з положень законодавства, «де юре» всі працівники ОВС мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення. «Де факто», в практичній діяльності склалася ситуація, коли матеріали про адміністративні правопорушення складаються і вирішуються за залежно від напрямків діяльності тих чи інших служб. Тобто існує неформальний поділ на «сфери», за які відповідає та чи інша служба, що забезпечує показники діяльності через кількість складених матеріалів про адміністративні правопорушення.

В справах про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років протоколи про адміністративні правопорушення найчастіше складаються як дільничними інспекторами міліції, так і посадовими особами кримінальної міліції у справах дітей (далі – КМСД). Тобто, протидія даним видам адміністративних правопорушень віднесена до їх діяльності.

Таким чином, в справах про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів (ч. 2 ст. 156 КУпАП), працівники міліції складають адміністративно-процесуальні матеріали (ст. 255 КУпАП) та передають їх на розгляд до адміністративних комісій у порядку та строки визначені чинним законодавством для прийняття відповідними комісіями рішення у справах та накладення адміністративних стягнень (ст. 218 КУпАП).

II. Недосконале законодавство. Аналіз чинного законодавства з діяльності міліції та положень та Наказу МВС України від 04.11.2013 року № 950 дозволив виявити наступні організаційні недоліки:

1) У КУпАП, протиправні дії, що полягають у продажу суб'єктами роздрібною торгівлі пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років віднесено до складу адміністративного правопорушення,

передбаченого статтею 156 «Порушення правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами».

Зміст даної статті є достатньо великим і включає чотири частини, з яких остання (четверта) є кваліфікуючою ознакою – повторним вчиненням адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 чи 3 статті.

Об'єктом правопорушення, що полягає у продажу суб'єктами роздрібною торгівлі пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів неповнолітній особі, поряд із порушенням встановленого державою порядком регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів є здоров'я неповнолітньої особи.

Доцільним є виведення вказаних вище положень у склад окремої статті та розміщення її у главі 5 «Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення», так як даним правопорушенням завдається шкода здоров'ю неповнолітньої особи, що придбала алкогольні напої або тютюнові вироби.

2) В змісті положень про службу дільничних інспекторів міліції в системі МВС України та Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей серед основних завдань чи функцій не виокремлено протидію алкоголізації та тютюнопаління неповнолітніх. В той же час даний напрямок складає вагому частину їхньої діяльності.

3) За статтею 222 як ДІМ так і КМСД не наділені повноваженнями щодо розгляду і вирішення справ про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, що хоча певним чином розвантажує посадових осіб ОВС щодо прийняття рішення в таких справах, проте і негативно відображається на показниках протидії цим явищам.

4) Згідно з п. 3.11. (Наказ МВС № 950 від 04.10.2013) При складанні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності,

роз'яснюються її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Натомість, у бланку протоколу про адміністративне правопорушення після графи про роз'яснення прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності розміщено повідомлення про час і місце розгляду справи. Про час і місце розгляду справи на етапі складання протоколу працівник міліції може не володіти достовірною інформацією.

III. Низька ефективність санкцій за вчинення правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП, розмір яких складає штраф від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 510 до 1700 гривень). Без додаткової аргументації видно, що обсяги штрафних санкцій за вчинення даного правопорушення є недостатньо жорсткими.

Серед тактичних проблем ОВС основними є:

I. Згідно з п. 3.17. порядку складання протоколу про адміністративне правопорушення та оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення (Наказ МВС № 950 від 04.10.2013), протокол та матеріали про адміністративне правопорушення протягом доби надаються посадовій особі, уповноваженій розглядати справу про адміністративне правопорушення.

Натомість КУпАП не визначає спеціального терміну. У статті 257 «Надіслання протоколу» лише закріплено, що протокол надсилається органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення. Таким чином, виходячи з того, що матеріали про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 2 статті 156 розглядаються у загальний термін 15 діб (стаття 277 КУпАП), працівниками міліції протокол про адміністративні правопорушення та супутні матеріали по справі часто

надсилаються до адміністративних комісій з порушенням терміну, встановленого наказом МВС № 950 від 04.10.2013. Внаслідок, члени адміністративних комісій не в змозі об'єктивно розглянути справу.

II. В справах про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, важливою є доказова база.

Нагадаємо, що відповідно до статті 251 КУпАП, доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

На практиці, підкріплення протоколу про адміністративне правопорушення належними доказами протиправних дій суб'єкта становить проблему. За вчинення правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП, поряд із адміністративною санкцією у вигляді штрафу може бути застосована фінансова – позбавлення ліцензії. Тому, особи, що притягаються до адміністративної відповідальності намагаються уникнути притягнення до адміністративної відповідальності саме через недостатність доказів у справі.

III. Згідно із Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року та положеннями статті 271 Кримінального процесуального кодексу України, серед підстав для проведення оперативно-

розшукової діяльності, зокрема, контрольованої і оперативної закупки є підготовка тяжкого або особливо тяжкого злочину. Тобто в справах про адміністративні правопорушення, в тому числі щодо реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, проводити оперативно-розшукові заходи заборонено. Відтак, і здійснювати контрольовану закупку за допомогою заздальгідь спланованого сценарію із залученням неповнолітньої особи – заборонено. В свою чергу, для працівників міліції (КМСД) зафіксувати факт продажу неповнолітній особі алкогольних напоїв або тютюну інколи вбачається доволі проблематичним через відсутність свідків тощо.

Проблемами адміністративних комісій на організаційному рівні є:

I. Відповідно до статті 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до делегованих повноважень органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян належить *розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення адміністративних комісій, спрямування їх діяльності.* Адміністративні комісії утворюються відповідними органами місцевого самоврядування (виконавчими комітетами рад) у складі голови, заступника голови, відповідального секретаря, а також членів комісії (не менше 6 осіб). Порядок діяльності адміністративних комісій встановлено КУпАП, а також іншими законодавчими актами України (статті 215, 216, 218 КУпАП).

Адміністративні комісії є органом адміністративної юрисдикції, вони наділені частковими адміністративно-юрисдикційними повноваженнями, що охоплюють розгляд і вирішення справ про адміністративні правопорушення.

В той же час безпосередньо адміністративними комісіями протидія реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім не здійснюється як і аналогічні заходи за іншими категоріями справ.

II. До юрисдикції адміністративних комісій віднесено справи про адміністративні правопорушення, що не мають великої суспільної шкідливості. В той же час не можна вважати, що реалізація суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, за яку передбачена відповідальність ч. 2 статті 156 КУпАП не має великої суспільної шкідливості. Нагадаємо, що до обставин, що обтяжують відповідальність належить втягнення неповнолітнього у правопорушення (п. 3) статті 35 КУпАП). У відповідних категоріях справ неповнолітня особа, опосередковано приймає участь в правопорушення, так як правопорушник здійснює продаж заборонених для неповнолітньої особи товарів, а саме пива, слабоалкогольних, алкогольних напоїв та тютюну.

III. Застарілий нормативно-правовий масив, яким врегульовано діяльність адміністративних комісій, що не відповідає реаліям сьогодення. Приміром, згідно з положеннями статті 218 КУпАП справи про адміністративні правопорушення розглядаються адміністративними комісіями при виконавчих органах міських рад та сільських, селищних рад. Районними в містах адміністративними комісіями *(якщо такі створено!!!)* справи про адміністративні правопорушення не розглядаються!

У випадку складення відповідних матеріалів та подачі їх на розгляд до таких адміністративних комісій, згідно з ч.2 статті 293 КУпАП, якщо буде встановлено, що постанову винесено органом (посадовою особою), неправомочним вирішувати цю справу, то така постанова скасовується і справа надсилається на розгляд компетентного органу (посадової особи).

Звичайно, що оскарження особами, які притягаються до адміністративної відповідальності, постанов про притягнення до адміністративної відповідальності в сукупності з направленням адміністративного позову із зазначенням процесуальних порушень, грають на користь правопорушників. За результатом чого відповідно до статті 296

скасування постанови із закриттям справи про адміністративне правопорушення тягне за собою повернення стягнених грошових сум, оплатно вилучених і конфіскованих предметів, а також скасування інших обмежень, зв'язаних з цією постановою. У разі неможливості повернення предмета повертається його вартість.

Серед тактичних проблем в діяльності адміністративних комісій є такі:

I. Відсутність на рівні закону норм права, які б передбачали особливості утворення та організації діяльності адміністративних комісій (наприклад, вирішували питання щодо мінімальної і максимальної кількості членів адміністративної комісії; закріплювали перелік категорій осіб, які повинні входити до складу комісії; встановлювали чіткі вимоги стосовно того, хто може входити до складу комісії, а кому це заборонено; закріплювали вимоги стосовно кандидатур на посади голови, заступника голови, відповідального секретаря, а також рядових членів комісії, тощо).

II. Відсутність в КУпАП: а) переліку процесуальних прав та обов'язків, якими наділені головуючий, його заступник, секретар та члени адміністративної комісії; б) порядку розгляду скарги прокурора на постанову адміністративної комісії; в) правових наслідків неналежного оформлення матеріалів справи суб'єктом адміністративного розслідування; г) правових наслідків невиконання вимог щодо складання протоколу засідання адміністративної комісії.

III. Існування «мертвих норм», тобто таких, які з різних об'єктивних та суб'єктивних причин не реалізуються на практиці. Так, стаття 40 КУпАП передбачає можливість адміністративним комісіям під час вирішення питання про накладення стягнення вирішити і питання про відшкодування порушником майнової шкоди, якщо її сума не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Положення статті 40 КУпАП не реалізуються на практиці з таких причин: а) ініціатива щодо порушення питання про відшкодування майнової шкоди, заподіяної

адміністративним проступком, закріплена за органами адміністративної юрисдикції, а не за потерпілою особою; б) члени комісії не володіють відповідними спеціальними знаннями щодо вирішення питання про відшкодування майнової шкоди потерпілому, а тому, побоюючись неправильного застосування норми, взагалі її не використовують; в) прийняття такого рішення породжує додаткові підстави для оскарження постанови по справі. У зв'язку з цим, вважаємо, що всі адміністративні проступки, які пов'язані з реальним заподіянням майнової шкоди, повинні розглядатися в судовому порядку. Але сам факт передачі адміністративних проступків з матеріальним складом до компетенції суду, не вирішує в цілому проблеми реалізації положень статті 40 КУпАП. Механізм відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним проступком, в межах провадження в справах про адміністративні правопорушення слід зберегти, але його слід вдосконалити та пов'язати виключно з діяльністю судів.

IV. Правозастосовна діяльність адміністративних комісій супроводжується наступними недоліками: 1) постійне порушення вимоги КУпАП про повідомлення осіб, які беруть участь в адміністративному провадженні, про час і місце розгляду справи; 2) недбале оформлення протоколу засідання адміністративної комісії; 3) порушення строків надсилання матеріалів справи зацікавленим особам, що, в свою чергу, іноді позбавляє особу можливості реалізувати інше право людини і громадянина – право на оскарження постанови в справі про адміністративне правопорушення; 4) проблематичним є і перегляд постанов адміністративних комісій в адміністративному порядку, тобто виконавчими комітетами місцевих рад, адже втрачається така властивість адміністративного провадження як оперативність; 5) виконання постанов про накладення адміністративних стягнень у вигляді попередження чи штрафу здійснюється у спосіб, який зводить нанівець реалізацію функцій адміністративної відповідальності.

(матеріал відносно тактичних проблем в діяльності адміністративних комісій взято зі статті О.І. Миколенка «Адміністративні комісії у системі органів адміністративно-юрисдикційної діяльності»).

Організаційними і тактичними проблемами взаємодії ОВС та адміністративних комісій визначено наступні:

I. На організаційному рівні недостатньо вироблений механізм співпраці (взаємодії) у протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування.

Так, за вчинення правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП, зокрема продаж тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, на суб'єкта правопорушення накладаються як адміністративні санкції (ОВС та адміністративні комісії), так і фінансові санкції до суб'єктів господарювання, шляхом позбавлення їх ліцензій (Регіональне управління Департаменту контролю за обігом та оподаткуванням підакцизних товарів Мін доходів і зборів). Як бачимо, одна за своєю суттю проблема вирішується за участі трьох суб'єктів владних повноважень, нормативно-правове забезпечення взаємодії яких фактично відсутнє. Виняток становлять лише положення КУпАП де поділено адміністративно-юрисдикційні повноваження між ОВС та адміністративними комісіями.

II. Плани спільних дій з питань протидії поширенню алкоголю і тютюну серед дітей на рік, фактично репрезентують спільні заходи, на кшталт рейдів «Діти вулиць», за участі як органів виконавчої влади, так і місцевого самоврядування. На практиці, основний тягар покладено саме на підрозділи КМСД, тоді як інші суб'єкти лише декларативно приймають участь у заходах з протидії алкоголізації і тютюнопаління неповнолітніми.

III. Відсутній нормативно-правовий акт, який би чітко закріпив строки направлення матеріалів: від ОВС – до адміністративної комісії; від моменту

надходження протоколу про адміністративне правопорушення – до розгляду справи. В зв'язку з цим виникає необхідність як дотримання термінів здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення, так і завчасного оповіщення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності про розгляд справи щодо неї.

Також, нормативно не визначено, хто саме – посадова особа ОВС чи адміністративної комісії має направляти матеріали по справі до відповідного підрозділу Мін доходів для вирішення питання про накладення фінансових стягнень (фактично, прийняття рішення про позбавлення ліцензії суб'єкта роздрібною торгівлі, що здійснив продаж тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім).

5. Науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення взаємодії ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім

У розділі розміщено науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення взаємодії ОВС та адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім. Вказані рекомендації складено на підставі аналізу організаційно-тактичних проблем взаємодії ОВС та адміністративних комісій. Розглянуто: науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення діяльності ОВС; науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення діяльності адміністративних комісій; науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення взаємодії вказаних суб'єктів владних повноважень у протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.

Рекомендації для удосконалення діяльності ОВС щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім:

I. Розробити відомчий нормативно-правовий акт про чіткий розподіл адміністративно-юрисдикційних повноважень між окремими службами міліції. Роз'яснити особовому складу ОВС вимоги чинного законодавства та відомчих нормативних актів (Наказ МВС від 04.10.2013 № 950 «Про питання застосування адміністративного законодавства органами внутрішніх справ України»), зокрема в частині повноважень щодо складення протоколу про адміністративне правопорушення. Складати протоколи про адміністративні правопорушення, протоколи про адміністративні затримання, протоколи вилучення речей і документів, протоколи огляду речей та особистого огляду, отримувати пояснення від осіб, які притягаються до адміністративної

відповідальності, потерпілих, свідків *мають право працівники органів внутрішніх справ, які мають спеціальні звання.*

Необхідно, щоб кожен працівник ОВС, що має спеціальне звання складав протокол про адміністративне правопорушення у випадку такої необхідності, а не з'ясовував чи відобразиться це на його «показниках».

В справах про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів неповнолітнім це дозволить частково розвантажити підрозділи КМСД та одночасно сприятиме профілактиці правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП та зменшенню алкоголізації населення.

II. Враховуючи значну увагу до проблеми вживання неповнолітніми особами алкогольних напоїв та тютюну, вважаємо за доцільне закріпити безпосереднім завданням (функцією) підрозділів кримінальної міліції у справах дітей та (або) дільничних інспекторів міліції, протидію алкоголізації та тютюнопаління неповнолітніх. Водночас, доцільно делегувати право розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 2 статті 156 КУпАП начальникам відповідних підрозділів КМСД. Це дозволить підвищити ефективність протидії даним правопорушенням через зосередження юрисдикційних повноважень в межах одного органу, хоча і збільшить навантаження на відповідних посадових осіб КМСД.

III. У бланку протоколу про адміністративне правопорушення (затверджено Наказом МВС № 950 від 04.10.2013) після графі про роз'яснення прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності розміщено повідомлення про час і місце розгляду справи. Отже, працівники міліції, а саме начальники підрозділів міліції в області (місті), мають своєчасно отримувати графік засідань відповідних адміністративних комісій на поточний рік. Для забезпечення своєчасного отримання та розповсюдження відповідного графіку всім зацікавленим суб'єктам (КМСД, ДІМ, тощо), доцільно широко використовувати електрону

пошту (бажано одного розробника, приміром – gmail). Передача графіку засідань адміністративних комісій шляхом електронних повідомлень є швидким і економним способом оперативного інформування всіх зацікавлених осіб. Відповідальною за таку діяльність може бути призначена посадова особа міліції громадської безпеки ГУМВС в області.

Володіння точною інформацією про найближче засідання адміністративної комісії дасть змогу не допускати порушень при заповненні відповідної графі протоколу про адміністративне правопорушення.

IV. Відповідно до статті 268 КУпАП, справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи. Для врегулювання цього питання, поряд із зазначенням у протоколі дати розгляду справи, важливим є оповіщення особи про час розгляду відповідної справи. Вважаємо за доцільне при складенні протоколу та передачі його копії особі, що притягається до адміністративної відповідальності, надавати контактну інформацію адміністративної комісії (робочий телефон секретаря) та одночасно повідомляти особу про те, що час розгляду справи буде визначено органом до юрисдикції якого це віднесено (тобто, адміністративною комісією).

V. За КУпАП не визначено спеціального терміну надіслання протоколу. У статті 257 закріплено, що протокол надсилається органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення. Натомість, за п. 3.17. порядку складання протоколу про адміністративне правопорушення та оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення (Наказ МВС № 950 від 04.10.2013), протокол та матеріали про адміністративне правопорушення *протягом доби*

надаються посадовій особі, уповноваженій розглядати справу про адміністративне правопорушення.

На практиці дуже складно підготувати адміністративний матеріал за справою у такий короткий строк. Таким чином, більшість матеріалів надходить до адміністративних комісій із порушеннями вимог вищевказаного наказу. Термін направлення протоколу та супутніх матеріалів має бути збільшений до трьох діб та чітко прописаний у КУпАП та підзаконних нормативно-правових актах.

Науково-обґрунтовані рекомендації удосконалення діяльності адміністративних комісій:

I. Законодавство про діяльність адміністративних комісій має бути оновлено. Доцільним є розроблення і прийняття нормативно-правового акту, який би уніфікував положення про відповідні комісії, порядок їх діяльності, межі адміністративної юрисдикції та діловодство взагалі та у справах про адміністративні правопорушення зокрема.

II. У статті 221 КУпАП закріплено, що районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (суддями) розглядаються справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від 16 до 18 років.

В справах про реалізацію суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім, передбачено адміністративну відповідальність за ч. 2 статті 156 КУпАП. Хоча суб'єктом правопорушення є особа, що здійснила продаж, в справі опосередковано приймає участь неповнолітня особа, що придбала заборонений для неї товар. Наголосимо, що за придбання тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива, неповнолітня особа ніякої відповідальності не несе, хоча доцільно було б застосовувати до таких осіб, хоча б один із заходів впливу, перелічених у статті 24-1 КУпАП (Про що у КУпАП має бути внесено відповідну статтю, що передбачала б адміністративну відповідальність за такі дії).

Враховуючи значну суспільну шкідливість адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП, вважаємо за необхідне передати дану категорію справ до юрисдикції місцевих судів (суддів) із внесенням відповідного законопроекту про внесення змін і доповнень до КУпАП.

III. Для кожної адміністративної комісії необхідно розробити та прийняти єдині в своїй основі посадові інструкції (функціональні обов'язки) голови, членів та секретаря. У вказаних посадових інструкціях обов'язково мають бути прописані права та обов'язки кожного учасника і окремо визначені адміністративно-юрисдикційні повноваження цього колегіального органу.

IV. Відповідно до статті 282 КУпАП «Пропозиції про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративних правопорушень», орган (посадова особа), який розглядає справу, встановивши причини та умови, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, вносить у відповідний державний орган чи орган місцевого самоврядування, громадську організацію або посадовій особі пропозиції про вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов. Про вжиті заходи протягом місяця з дня надходження пропозиції повинно бути повідомлено орган (посадову особу), який вніс пропозицію.

На практиці, адміністративні комісії достатньо рідко звертаються до цієї норми КУпАП. Вважаємо за доцільне поліпшити ведення даного напрямку, тобто внесення пропозицій до виконавчих комітетів місцевих рад про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення. В справах щодо реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім це може бути ефективним засобом протидію цьому явищу. Приміром, органом місцевого самоврядування приймається рішення про

перенесення малої архітектурної форми (торговий павільйон, кіоск) на більшу відстань від закладів освіти тощо.

Рекомендаціями щодо удосконалення взаємодії ОВС та адміністративних комісій визначено наступні:

I. Аналіз матеріалів діяльності адміністративних комісій свідчить про наявність проблеми із повідомленням осіб що притягаються до адміністративної відповідальності про час і місце розгляду справи. Ця проблема стосується того, що працівниками міліції при оформленні матеріалів про адміністративні правопорушення не перевіряється фактична адреса проживання правопорушника. Через це багато повідомлень про розгляд справи не надходить адресатові. Згідно зі статтею 268 КУпАП, під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли *є дані про своєчасне її сповіщення* про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Так як вказана у адміністративних матеріалах адреса не відповідає дійсності (на листах Укрпоштою вказано «Адреса не існує»), справу без сповіщення особи не може бути розглянуто. Якщо ж розгляд справи і винесення постанови про сплату штрафу буде здійснено, незрозумілим лишається куди надсилати таку постанову. Ті ж самі перешкоди виникають при застосуванні примусового виконання постанови Державною виконавчою службою. Таким чином обов'язковим елементом складання адміністративного матеріалу є перевірка адреси фактичного проживання особи, що притягається до адміністративної відповідальності.

У випадку перевірки існування адреси можна використовувати сервіси Інтернету з інтерактивними картами (приміром Google maps, Марія, тощо).

II. У відповідності до Закону України «Про виконавче провадження», серед вимог до виконавчого документа (пункт 3 стаття 18) вказано, що у виконавчому документі зазначаються: повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (*прізвище, власне ім'я та по батькові*) (для фізичних осіб)

стягувача і **боржника**, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або **місце проживання чи перебування** (для фізичних осіб), ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності стягувача та боржника (для юридичних осіб), **індивідуальний ідентифікаційний номер** стягувача та **боржника** (для фізичних осіб - платників податків) або **номер і серія паспорта** стягувача та боржника для фізичних осіб – **громадян України, які через свої релігійні або інші переконання відмовилися від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили** про це відповідні органи державної влади та **мають відмітку в паспорті** громадянина України, а також інші дані, якщо вони відомі суду чи іншому органу, що видав виконавчий документ, які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню, зокрема, дата народження боржника та його місце роботи (для фізичних осіб), місцезнаходження майна боржника, рахунки стягувача та боржника тощо.

Відповідно до затвердженого Наказом МВС № 950 від 04.10.2013, бланку протоколу про адміністративне правопорушення, є відсутньою графа про індивідуальний ідентифікаційний номер громадянина (далі – ІНН). Посадові особи ОВС юридичних підстав його витребувати у особи, що притягається до адміністративної відповідальності, не мають. В свою чергу, адміністративні комісії при винесенні постанови по справі і про адміністративне правопорушення теж не мають юридичних підстав вимагати у правопорушника ІНН. Проте, даний документ є необхідним для порушення виконавчого провадження у випадку ухилення правопорушника від добровільної сплати штрафу.

В практичній діяльності, адміністративні комісії у повідомленні про час і місце розгляду справи про адміністративне правопорушення (яке надсилається особі, що притягається до адміністративної відповідальності) вказують на необхідності особи при явці мати із собою паспорт та ІНН, хоча й не мають законодавчих підстав для таких вимог.

Існує також практика витребування адміністративними комісіями ІНН особи, що притягається до адміністративної відповідальності від працівників ОВС, якими складаються матеріали в даних категоріях справ.

Вважаємо за необхідне доповнити бланки протоколу про адміністративне правопорушення відповідною графою – ІНН (для громадян України) про що внести відповідні зміни у чинне законодавство.

III. Необхідно чітко встановити хто саме (ОВС чи адміністративні комісії) мають сповіщати підрозділи Державної фіскальної служби України про вчинення правопорушення, передбаченого ч. 2 статті 156 КУпАП, зокрема продаж тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім. Також слід чітко визначити на якій процесуальній стадії це має відбуватися.

Вважаємо, що відповідний обов'язок доцільно покласти на адміністративні комісії, з огляду на те, що саме ними розглядаються і вирішуються справи про такі адміністративні правопорушення. Направлення матеріалів має відбуватися після винесення постанови про накладення штрафу. До регіональних управлінь Департаменту контролю за обігом та оподаткуванням підакцизних товарів Державної фіскальної служби України має направлятися копія винесеної адміністративною комісією постанови по справі із супроводжувальним листом.

Також, взаємодію між ОВС, адміністративними комісіями та підрозділами Державної фіскальної служби України доцільно закріпити міжвідомчим нормативно-правовим актом (хоча б на регіональному рівні), де закріпити порядок вищевказаної діяльності щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі тютюнових виробів, алкогольних і слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім.

6. Алгоритм дій працівників ОВС щодо взаємодії з посадовими особами адміністративних комісій щодо протидії реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім

I. Виявлення факту реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі тютюнових виробів, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива неповнолітнім (ч.2 ст.156 КУпАП).

II. Складення протоколу про адміністративне правопорушення (ст. 255 КУпАП)

[У протоколі необхідно врахувати графік засідань адміністративної комісії!].

а) Реєстрація протоколу про адміністративне правопорушення (Наказ МВС від 4.10.2013 № 950).

б) Збір матеріалів (пояснення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, свідків).

в) Наявність свідків (ст. 251 КУпАП докази).

[Перевірити, вказати та долучити до матеріалів: правильну адресу, паспортні дані особи, яка притягується до адміністративної відповідальності та неповнолітнього!].

[Бажано долучити копію ІНН особи, яка притягується до адміністративної відповідальності – не закріплено законодавством!!!].

III. Направлення матеріалів справи до адміністративної комісії (ст. 257 КУпАП) особисто чи поштою.

[за Наказом МВС від 4.10.2013 № 950 встановлено термін – 1 доба!]

IV. Реєстрація вхідного матеріалу справи про адміністративне правопорушення в адміністративній комісії.

V. Повідомлення особи яка притягається до адміністративної відповідальності про розгляд справи (число, місце і час) (ст. 213, 216, 218, 268, 278 КУпАП).

[Повідомлення особи яка притягається до адміністративної відповідальності здійснюється адміністративною комісією із зазначенням у повідомленні обов'язкової явки громадянина у вказаний час та місце із паспортом та ІНН!].

[Недійсна адреса – повернення повідомлення!].

VI. Розгляд справи про адміністративне правопорушення адміністративною комісією (в порядку ст. 279, 280, 281 КУпАП).

[Згідно зі статтею 277 КУпАП термін розгляду – 15 діб!].

а) з участю особи яка притягається до адміністративної відповідальності.

б) без участі особи яка притягається до адміністративної відповідальності.

VII. Внесення постанови у справі + складення протоколу засідання адміністративної комісії (ст. 283, 284 КУпАП); оголошення постанови (ст. 285 КУпАП).

[За статтею 289 КУпАП особа щодо якої винесено постанову має 10 діб на оскарження!].

[Оскарження (за ст. 287, ч. 1 ст. 288 КУпАП): 1) до виконавчого комітету відповідної ради; 2) в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України до відповідного суду].

а) звільнення від адміністративної відповідальності за малозначністю правопорушення (ст. 22 КУпАП).

[Можливе внесення подання прокурором в порядку ст. 290 КУпАП протягом 10 діб!].

б) стягнення у вигляді попередження (ст. 26, 306 КУпАП).

[Повідомлення фіскальної служби про накладення стягнення на суб'єкта роздрібною торгівлі тютюновими виробами, алкогольними, слабоалкогольними напоями. ОВС?! Адміністративна комісія?!].

в) стягнення у вигляді штрафу (ст. 27, 307 КУпАП).

VIII. Термін для сплати штрафу (15 діб; ст. 307 КУпАП).

а) так! особа сплатила штраф у визначений КУпАП термін.

[передача копії або оригіналу квитанції про плату штрафу до адміністративної комісії – не закріплено законодавством!!!]

б) ні! особа не сплатила штраф у визначений КУпАП термін.

[Повідомлення фіскальної служби про накладення стягнення на суб'єкта роздрібною торгівлі тютюновими виробами, алкогольними, слабоалкогольними напоями. ОВС?! Адміністративна комісія?!]

IX. Направлення постанови у справі на примусове виконання до Державної виконавчої служби України у разі несплати штрафу (Закон України «Про виконавче провадження»; ст. 308 КУпАП).

[Адміністративною комісією надсилаються відповідна заява про примусове виконання + постанова по справі!].

[Рекомендовано долучати ІНН особи, яка притягається до адміністративної відповідальності – не врегульовано законодавством!!!].

X. Виконавче провадження за справою про адміністративне правопорушення.

а) Примусове виконання постанови (п.8 ч.1 ст. 49 Закону України «Про виконавче провадження») (+).

б) Повернення виконавчого документу (п.2 ч.1 ст. 47, ст. 50 Закону України «Про виконавче провадження») (-).

ХІ. Запис в журналі адміністративної комісії про примусове виконання постанови у справі (+) або про повернення виконавчого документа (-).

ХІІ. Повідомлення ОВС про результат розгляду справи адміністративною комісією.

Рекомендована література

Основні нормативні акти:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).
3. Кримінальний кодекс України від 1 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
4. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 р.// Голос України. – 2012. – №90-91.
5. Митний кодекс України // Урядовий кур'єр від 17.05.2012 – № 86, / № 87 від 18.05.2012.
6. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
7. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Указ Президента України № 383/2011 від 6.04.2011 р. // Офіційний вісник Президента України від 18.04.2011 – 2011. – № 9, С. 16, Ст. 536.
8. Про питання щодо забезпечення реалізації прав дітей в Україні: Указ Президента України № 1163/2011 від 16.12.2011 р. // Урядовий кур'єр від 22.12.2011 – № 239.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Богуцький В.В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення : [актуальні проблеми адміністративного права : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – Х. : ФІНН, 2011. – 199 с.
2. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2008.

– 256 с.

3. Науково-практичний коментар законодавства України про адміністративні правопорушення / Калюжний Р.А., Іншин М.І., Шопіна І.М. – Л.: Правова єдність., 2011. – 712 с.
4. Діяльність дільничного інспектора міліції (методичні рекомендації) // В.Д. Сущенко, С.Ф. Константінов, М.В. Лошицький та ін.; За ред. В.Г. Фатхутдінова. – К: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2007.– 28 с.

Корисні Інтернет-ресурси:

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Верховний Суд України: інформаційний сервер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/>.
3. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/>.
4. Конституційний Суд України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.
5. Міністерство внутрішніх справ України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>.
6. Президент України: офіційне інтернет представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.
7. Уповноважений Верховної Ради з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/>.
8. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

